

What happened to... Serrewoningen Landstreckenwijk

4 mei 2017

MARLIES ROHMER
Architect

Architect Marlies Rohmer is met een camper het land in getrokken om te zien hoe het haar gebouwen is vergaan. Ze bekeek hoe het gebouw erbij stond en ging met de gebruikers in gesprek. De komende weken deelt Rohmer in een serie essays op Architectenweb haar bevindingen. Vandaag aflevering 9: de serrewoningen in de Landstreckenwijk in Lelystad.

Maak een ontwerp in relatie tot je doelgroep.

Ook over dit project kan je weer twee verhalen vertellen: 1. Geweldig project; het basisidee werkt, om met een klein budget woningen neer te zetten die in oppervlakte kunnen groeien, 2. Heel kwetsbaar project; het sterke handschrift van de geabstraheerde voorgevel is heel gevoelig voor aanpassingen. Tussen die twee uitersten zit een dun lijntje. Je leest het gebouw in fragmenten; hele lelijke stukken, heel paradijselijke stukken. Als ik dit resultaat vooraf had gezien, had ik het anders gedaan.

De straat met de enorme serres is enerzijds een vreemde eend in de bijt in de verder nogal slaperige buurt, waar veel woningen eruit zien alsof ze zo uit de catalogus zijn getrokken. Anderzijds brengt de straat karakter in deze wijk zonder historie. De 'experimentele architectuur' wordt door een aantal bewoners niet zo begrepen. Ze zijn gevallen voor de binnenkant, niet voor de buitenkant. Ze vinden dat de grote glazen ramen meer bij etalages van winkels passen.

De voorgevel, de serres

Ik had beter het dak van de serre een fiks eind door kunnen trekken, zodat er als vanzelf zonwering ontstaat. Nu zijn overal verschillende zonneschermen - schijnbaar lukraak - tegen de strakke voorgevel aangeplakt. In die tijd ontwierp

je zonwering nog niet standaard mee. Dat zou je nu wel doen. Ik denk ook dat ik met de kennis van nu minder naïef een idealistische situatie zou nastreven en veel meer oog zou hebben voor wat er na oplevering allemaal gaat gebeuren. Daarop zou ik meer anticiperen. Het vervolgverhaal van de architectuur.

Deze architectuur is niet afgestemd op de lage inkomens van de bewoners. Bij sociale woningbouwcomplexen, in dit geval (heel) goedkope koop, scheidt het beheer en onderhoud van gebouw en de (semi) openbare ruimte problemen. Het beheer is kostbaar en er wordt eerder voor een goedkope of soms wel heel radicale oplossing gekozen om een probleem te tackelen. Rolluiken op de gevel om te verduisteren (bij wijze van gordijn), Gamma-schuttings (in de voorgevel) om een stuk voortuin af te bakenen. Deze behoefte aan privacy komt op mij extreem over. De serres met hun grote glazen puien, die met een ruime voortuin terug liggen ten opzichte van de stoep en in mijn beleving een intermediair zijn - een mooie meerduidige gelaagde opbouw van binnen naar buiten - worden bijna overal geblindeerd met vitrages en gordijnen.

De grote puien van de serre hadden volgens ons ontwerp eigenlijk open moeten kunnen vouwen tot een veranda, maar dat werd er op het laatste moment uit bezuinigd. Dat had niet moeten gebeuren. De serre wordt dus niet gebruikt zoals deze ontworpen is. De bewoners komen met hun eigen 'creatieve oplossingen' om hun woning van meer privacy te voorzien. Nu kunnen zelfs de grote ramen niet open in de serres en daar wordt door bewoners - terecht - frequent over geklaagd. Hoe het ook zij, met transparantie hebben wij Nederlanders een haat-liefde verhouding. Zeker voor deze doelgroep - kleine woning, elke

vierkante meter benutten - zijn zulke markante grote glazen puien niet praktisch. Op sommige plekken zijn kleine groene oases ontstaan. Met het voorgaande vergeleken vind ik 'groen' in de voortuin een charmante oplossing om privacy te verkrijgen. Wij hadden eigenlijk robuuste beukhagen mee moeten ontwerpen. Er was toen echter alleen geld voor een paar paaltjes en wat draad.

De achtergevel: apenrots-principe

De achtergevel transformeert moeiteloos. Alle bewoners borduren voort, al dan niet met de door ons ontworpen aanbouwpakketten, op het apenrots-principe: uitbouwen zijn toegestaan, mits achter het 'decor' van de voorgevel. Zelfs een konijnenhok is in dezelfde oranje-bruine golfplaat opgetrokken. Daarmee laat het project toch een zekere robuustheid en weerbaarheid zien. Het wordt zelfs mooier, rijker en uitbundiger door deze aanpassingen. Bij deze gevel werken de eigen creatieve oplossingen zelfs versterkend, in tegenstelling tot bij de voorgevel. Wat ook in positieve zin opvalt is dat iedereen binnen het opgelegde roodbruine kleurschema uitbreidt. Er is niemand die in een afwijkende kleur toevoegingen doet.

Bewoners aan het woord

Bewoners vinden dat de woningen heel erg gehorig zijn. Ze kunnen de burens horen. Ze vinden het vervelend dat de ramen naar binnen open draaien want dan regent het in. Maar dat is nog niet het ergste, een deel van de kozijnen (gelamineerd vuren, een typisch product van de jaren '90) moest al snel vervangen worden. Een enorme kostenpost. Gesprekken met bewoners laten keer op keer zien dat het om de 'kleine' dingen gaat en niet om de grote thema's.

